

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ОН-ЛАЙН КУРСУ "РЕЛІГІЄЗНАВСТВО"

М.О. Меєрелішвілі

кандидат філософських наук, доцент

Запорізький державний медичний університет, Україна, м. Запоріжжя

Актуальність. Релігія, як складний духовно-соціальний феномен, має безпосереднє відношення до багатьох істотних та суперечливих процесів в сфері політики і культури, що відбуваються в сучасному глобалізованому суспільстві. Впливає релігія і на медицину. Цей взаємозв'язок, який налічує тисячоліття, ніколи не був простим і однозначним. І сьогодні він характеризується певною амбівалентністю: з одного боку, віра надихає і віруючий пацієнт може бути більш терплячим та дисциплінованим, виконуючи вимоги лікаря, з іншого боку, саме з релігійних мотивів пацієнт може відмовлятися від деяких методів лікування. Логічно, що за таких умов "Релігієзнавство" залишається частиною комплексу соціально-гуманітарних дисциплін, що забезпечує корисними знаннями індивіда в процесі здобуття вищої медичної освіти. Відповідно до робочої програми дисципліна "Релігієзнавство" має на меті загальне ознайомлення студентів з релігією як духовно-соціальним феноменом, із історією релігії та сучасним станом релігійності на теренах як світової, так і української культури. Вміння орієнтуватися в особливостях функціонування різноманітних релігій є важливим елементом культури будь-якої освіченої людини. Проте, наявність такого знання особливо значуща в медичних професіях, оскільки дає можливість зрозуміти мотиви поведінки пацієнта, скорочує час необхідної комунікації, допомагає уникнути непорозумінь, що за умов комерціалізації медицини є однією з конкурентних переваг у розширенні медичної практики.

В системі сучасної вищої медичної освіти "Релігієзнавство" відноситься до переліку дисциплін "за вибором", що представлений як он-лайн курс на платформі edX. Таке викладання має певну специфіку. **Метою роботи** є з'ясування особливостей викладання "Релігієзнавства" як он-лайн курсу.

По-перше, он-лайн курс – це повністю самостійна робота студента, що не передбачає аудиторних лекційних та семінарських занять. Тому вивчення будь-якого навчального предмета в зазначений спосіб вимагає певного рівня дисциплінованості студентів. Останні, за умов он-лайн навчання, мають більше свободи у виборі часу для підготовки практичного завдання. При цьому важливо, щоб за щоденним розкладом обов'язкових дисциплін студент взагалі не забув про дисципліну "за вибором".

По-друге, відсутність аудиторних лекційних та семінарських занять визначає специфіку навчально-методичного матеріалу (підручники, статті, першоджерела, відеолекції), що забезпечує розкриття тем дисципліни "Релігієзнавство". Методичний супровід повинен бути, з одного боку, доступним та зрозумілим, з іншого боку – науковим, зваженим, нейтральним щодо конфесій, які вивчаються. У цьому контексті мають місце певні труднощі.

Безсумнівно, сьогодні існує різноманіття навчальних посібників, підручників, словників з "Релігієзнавства", в яких докладно і в різних ракурсах розглядається більшість тем. До них можна віднести як роботи сучасних вітчизняних фахівців (К.В. Кислюка, О.М. Кучера, А.М. Колодного, В.І. Лубського, Л.І. Мозгового та ін.), так і роботи іноземних вчених, що вже стали класикою (Мірча Еліаде). Щодо першоджерел (таких як Святе Письмо – Біблія, Коран, або монографії і статті науковців – З. Фрейда, М. Вебера тощо), то вони самі по собі можуть бути достатньо складними для сприйняття студентом і нерідко потребують пояснення. Якщо повністю їх виключити з методичного забезпечення дисципліни, це означатиме позбавлення індивіда можливості самостійно скласти свою думку щодо певного віровчення. В той час як здатність до системного аналізу та вміння опрацювати літературу відноситься до загальних компетентностей, що студент повинен набути протягом вивчення дисципліни. Крім того, вміння зберігати самостійність мислення, працюючи з першоджерелами, важливо також з огляду на те, що релігія – це особливий феномен, складовим елементом якого є маніпуляція суспільною думкою. Ознайомлення з науковими статтями та їх аналіз є необхідним при розкритті тем, пов'язаних з сучасністю (зокрема, тема "Українське християнство: особливості, віхи історії. Сучасна релігійна ситуація в Україні", або тема "Релігія в сучасному світі"), оскільки через динаміку розвитку суспільства глави посібників, присвячених сучасним проблемам, швидко морально застарівають і перестають відповідати дійсності. Проте, змушені констатувати, що в наукових статтях, написаних останніми роками, деякі особливості релігійного життя українського суспільства розглядаються крізь політичну складову, що позбавляє їх неупередженості.

Відсутність лекційних занять на он-лайн курсі може бути певним чином компенсована наявністю мультимедійних презентацій, відео- або аудіолекцій. Щоправда, в даному випадку, викладач не може спостерігати зворотну реакцію студентів, і питання, що саме було недостатньо зрозумілим, залишається відкритим.

За таких умов доцільним є розгляд найбільш суперечливих тем на колоквіумах декілька разів протягом вивчення дисципліни. Ще з часів Сократа діалог є одним з можливих засобів досягнення істини в сфері соціально-гуманітарного знання. Інноваційні технології викладання не повинні витіснити його. Виступ на колоквіумі дасть можливість студентам детальніше розібратися в складних питаннях, покращить вміння аргументовано доводити іншим особисту точку зору та проявити творчі здібності (наприклад, створивши презентацію, що супроводжує доповідь). Завдання викладача – організувати та підтримувати цікаву дискусію, стимулювати студентів до висловлювання власної думки. Особливу увагу слід приділити тому, щоб можливі "гострі питання" не зачіпали релігійні почуття студентів, а їх обговорення будувалося на принципах толерантності, пошуку об'єктивної істини. Також, за необхідності, викладач повинен надати пояснення і допомогти учасникам дискусії з формуванням висновків.

Висновки. Зміни, що відбуваються в системі вищої медичної освіти, впливають і на викладання соціально-гуманітарних дисциплін. "Релігієзнавство" як он-лайн курс, за умов відсутності традиційних аудиторних лекційних та семінарських занять, вимагає більш ретельного підбору методичного супроводу та передбачає, по можливості, проведення колоквіумів, що забезпечують формування майбутнім фахівцям необхідних компетентностей.